

ДВНЗ “ІВАНО-ФРАНКІВСЬКИЙ НАЦІОНАЛЬНИЙ МЕДИЧНИЙ УНІВЕРСИТЕТ”

ДІАГНОСТИКА І ЛІКУВАННЯ ХРОНІЧНИХ НЕВІРУСНИХ ЗАХВОРЮВАНЬ ПЕЧІНКИ (P24)

МИТНИК З. М.

Д.мед.н., професор, заслужений лікар України, директор Національного інституту хірургії та трансплантології імені О.О. Шалімова НАМН України

ХАРЧЕНКО Н.В.

Д.мед.н., професор, чл.-кор. НАМН України, заслужений діяч науки і техніки України, завідувач кафедри гастроентерології, дієтології і ендоскопії Національної медичної академії післядипломної освіти імені П.Л. Шупика, головний позаштатний спеціаліст МОЗ України за спеціальністю “Гастроентерологія”

ГУБСЬКИЙ Ю.І.

Д.мед.н., професор, чл.-кор. НАМН України, заслужений діяч науки і техніки України, завідувач кафедри паліативної та хоспісної медицини Національної медичної академії післядипломної освіти імені П.Л. Шупика

ВІРСТЮК Н.Г.

Д.мед.н., професор, завідувач кафедри дерматології та венерології
ДВНЗ “Івано-Франківський національний медичний університет”

ЗАХАРАШ А.Д.

Д.мед.н., професор, заступник Голови Державної служби України з лікарських засобів

НЕЙКО В. Є.

Д.мед.н., професор, завідувач кафедри пропедевтики внутрішньої медицини ДВНЗ “Івано-Франківський національний медичний університет”

ДЄЛЬЦОВА О.І.

Д.мед.н., професор, професор кафедри гістології, цитології та ембріології, вчений секретар спеціалізованої вченої ради ДВНЗ “Івано-Франківський національний медичний університет”

ЕРСТЕНЮК Г.М.

Доктор біологічних наук, професор, Перший проректор, завідувач кафедри медичної та біологічної хімії ДВНЗ “Івано-Франківський національний медичний університет”

МОЙСЕЄНКО М.І.

Д.мед.н., професор, завідувач кафедри медичної інформатики з курсом медичної та біологічної фізики, декан фармацевтичного факультету ДВНЗ “Івано-Франківський національний медичний університет”

КРИЖАНІВСЬКА А.Є.

Кандидат медичних наук, доцент, завідувач курсу онкології ДВНЗ “Івано-Франківський національний медичний університет”

✓Стратегія лікування хронічних гепатитів і цирозу печінки відноситься до складних і до кінця не вирішених питань сучасної гепатології.

✓Необхідні пошуки нових схем і диференційованих підходів терапії.

МЕТА РОБОТИ:

підвищення ефективності лікування хворих на хронічні невірусні захворювання печінки на основі вивчення нових патогенетичних ланок захворювань, розробки ефективних діагностично-прогностичних та лікувальних технологій із застосуванням вітчизняних медикаментозних засобів

ДВНЗ “ІВАНО-ФРАНКІВСЬКИЙ НАЦІОНАЛЬНИЙ МЕДИЧНИЙ УНІВЕРСИТЕТ”

**ДІАГНОСТИКА І ЛІКУВАННЯ ХРОНІЧНИХ
НЕВІРУСНИХ ЗАХВОРЮВАНЬ ПЕЧІНКИ (Р24)**

ОБСТЕЖЕНО:

- **2500** хворих, з них:

- 794 - на алкогольну хворобу печінки (АХП),
- 552 - на хронічний токсичний гепатит (ХТГ),
- 56 - на хронічний медикаментозний гепатит (ХМГ)
(у т.ч. 469 - цироз печінки (ЦП),
- 60 - на автоімунний гепатит (АІГ),
- 110 - на метаболічний синдром (МС),
- 348 - на хронічний некаменевий холецистит (ХНК),
- 108 - на алкогольний гепатит (АГ) з хронічною,
серцевою недостатністю,
- 84 - на пептичну дванадцятипалої кишки,
- 128 - на псоріаз,
- 165 - онкохворих, у т.ч. 39 на гепатоцелюлярну
карциному печінки (ГКП).

- **2080** працівників підприємств Прикарпаття

ОПРАЦЬОВАНО:

- **3560** амбулаторних карт хворих

ЕКСПЕРИМЕНТАЛЬНІ ДОСЛІДЖЕННЯ:

- **3000** щурів-самців лінії Вістар

ДВНЗ “ІВАНО-ФРАНКІВСЬКИЙ НАЦІОНАЛЬНИЙ МЕДИЧНИЙ УНІВЕРСИТЕТ”

**ДІАГНОСТИКА І ЛІКУВАННЯ ХРОНІЧНИХ
НЕВІРУСНИХ ЗАХВОРЮВАНЬ ПЕЧІНКИ (Р24)**

МЕТОДИ ДОСЛІДЖЕННЯ:

I етап

Загальноклінічні;
Антропометричні;
Інструментальні;
Біохімічні;
Серологічні:
HBsAg, HBeAg, антиHBs,
антиHBeAg, антиHBcor
IgM, IgG, антиHCV,
антиHDV;
Фотоколориметричні:
ЦІК;
Радіальної
імунодифузії:
IgA, IgG, IgM

Діагностика ураження
печінки, етіології
захворювання

II етап

Спектрофотометричні:
ферменти і ліпіди крові, показники
ПОЛ-АОЗ, метаболічної
інтоксикації, активність Na⁺, K⁺-
АТФази еритроцитів;
Газорідинної хроматографії:
спектр жирних кислот крові;
Імунофлюоресцентні:
CD3+, CD4+, CD8+, CD19+,
CD24+(IPO24), CD56+(NK),
CD150+(IPO3), CD95+;
Полум'яної фотометрії:
Na⁺, K⁺ сироватки і еритроцитів
Гістологічні:
Активність (за Knodell), ступінь
фіброзу (за Desmet);
Морфометричні;
Цитогенетичні;
¹³C-метаціновий дихальний тест

Оцінка активності, стадії, основних
синдромів, імунологічної реактивності,
функціонального стану геному, фіброзу
печінки – **нові ланки патогенезу**

III етап

Імуноферментні:
інсулін, ТНФ α , ІФН- γ ,
ІЛ-1 β , ІЛ-2, РІЛ-2Р,
ІЛ-4, ІЛ-6, ІЛ-10, α -
ФІ, лептин,
адипонектин, ВЕФР,
ФРФб, колаген IV,
ANA, AMA, LKM-1,
Імуно-
флюоресцентні:
SMA
Радіоіmunні:
 β_2 -МГ;
Експериментальні

Розробка нових
критеріїв неінвазивної
діагностики на ранніх
стадіях, **розробка схем**
терапії і профілактики

ДВНЗ “ІВАНО-ФРАНКІВСЬКИЙ НАЦІОНАЛЬНИЙ МЕДИЧНИЙ УНІВЕРСИТЕТ”

**ДІАГНОСТИКА І ЛІКУВАННЯ ХРОНІЧНИХ
НЕВІРУСНИХ ЗАХВОРЮВАНЬ ПЕЧІНКИ (Р24)**

РЕЗУЛЬТАТИ ОБСТЕЖЕННЯ ПРАЦІВНИКІВ ПІДПРИЄМСТВ ПРИКАРПАТТЯ:

“Хлорвініл”

“Коломия-сільмаш”

Завод
шкіряного
і хутрового
виробництва

“Карпат-
нафтомаш”

Завод
ТОС

“Західнім-
промонтаж”

Частота змін з боку печінки:

41,8%

21,3%

33,5%

24,4%

38,9%

23,8%

Клінічно:

Без клінічних проявів – 41,4%
Загальна слабкість – 85,9%
Важкість у правому підребер’ї – 38,5%
Гепатомегалія – 34,8%
Субіктеричність – 7,1%

Лабораторно:

Анемія – 32,2%
Лейкопенія – 10,3%
Гіпо/диспротеїнемія – 61,5%
Гіпербілірубінемія – 27,5%
↑ АсАТ, АлАТ – 31,9%
Зміни ПОЛ-АОЗ – 84,4%

Розроблені алгоритми діагностики, лікування і профілактики

ДВНЗ “ІВАНО-ФРАНКІВСЬКИЙ НАЦІОНАЛЬНИЙ МЕДИЧНИЙ УНІВЕРСИТЕТ”

**ДІАГНОСТИКА І ЛІКУВАННЯ ХРОНІЧНИХ
НЕВІРУСНИХ ЗАХВОРЮВАНЬ ПЕЧІНКИ (P24)**

За 25 років спостереження

у 687 (27,5%) хворих спостерігалися часті загострення,
у 410 (16,4%) хворих на хронічний гепатит сформувався цироз печінки,
362 (14,5%) перейшли на групу інвалідності,
у 39 (1,56%) діагностовано гепатоцелюлярну карциному,
72 (2,88%) померли;

у **56,2%** (1405 осіб) хворих отримано позитивну динаміку чи стабілізацію процесу.

Гетерогенність перебігу хронічного гепатиту залежно від етіології, фази та стадії розвитку захворювання

Клінічні синдроми	АХП	ХТГ	ХМГ	НАСГ	АІГ	ПБЦ
Астено-вегетативний	57,5%	46,2%	57,5%	40,5%	66,7%	38,9%
Больовий	67,5%	27,7%	67,5%	37,7%	71,4%	66,7%
Диспептичний	60,0%	33,8 %	60,0%	49,3%	42,9%	66,7%
Жовтяниця	40,0%	26,0%	21,5 %	7,90%	28,6%	83,3%
Гепатомегалія	92,4%	88,8%	78,6%	63,8%	97,6%	100,0%
Загальна слабкість	65,0%	58,5%	65,0%	53,2%	92,9%	77,8%

ДВНЗ “ІВАНО-ФРАНКІВСЬКИЙ НАЦІОНАЛЬНИЙ МЕДИЧНИЙ УНІВЕРСИТЕТ”

ДІАГНОСТИКА І ЛІКУВАННЯ ХРОНІЧНИХ НЕВІРУСНИХ ЗАХВОРЮВАНЬ ПЕЧІНКИ (Р24)

Дігностичні критерії прогресування хронічного невірусного гепатиту:

1. Системна запальна відповідь:

↑ ШОЕ (36,7%), лейкоцитоз (23,3%), ↑ IgA, IgG, IgM (63,3%),
↓ А/Г-показник (76,7%), ↑ γ -глобуліни (86,7%)

↑ прозапальні цитокіни –

ТНФ α (100,0%), ІФН- γ (85,0%),
ІЛ-1 β (90,0%), ІЛ-2 (78,3%), ІЛ-6 (81,7%)

↓ протизапальні цитокіни - ІЛ-10 (96,7%),
ІЛ-4 (86,7%)

2. Автоімунні реакції:

↑ ANA (60,0%), SMA (53,3%),
антиLKM (6,7%), AMA (20,0%)

3. Активація апоптозу:

↑ експресії Fas/APO-1 (CD95)

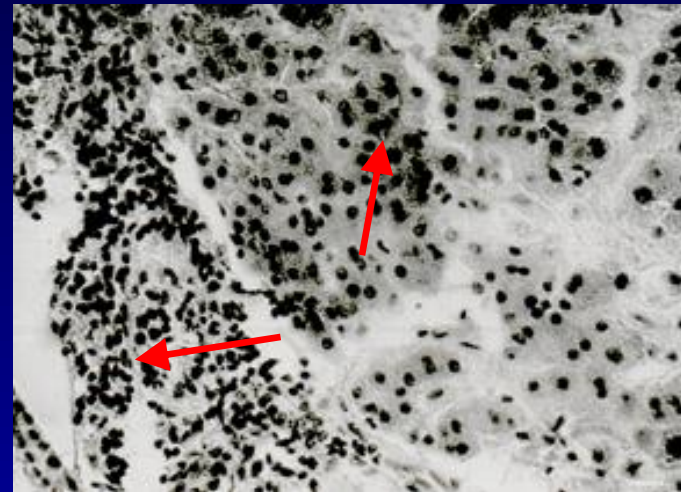
4. Зміни ПОЛ-АОЗ

5. Зміни ангиогенезу: ↑ ВЕФР

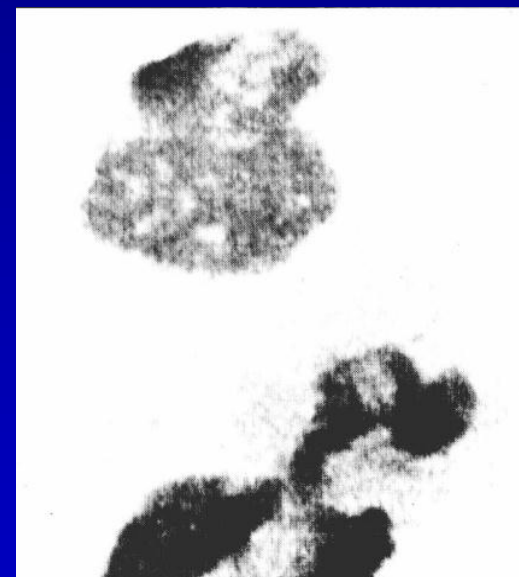
6. Зміни геному гепатоцитів

7. Активація фіброзування:

↑ ФРФ, колагену IV

Лімфо-
плазмоцитарна
інфільтрація

Скупчення хроматину
на периферії ядер,
порушення цілісності
каріолеми, сегментація
та розпад ядер

Патенти 45555 А, 59005 А,
62381 А, 60492 А, 60529 А

ДВНЗ “ІВАНО-ФРАНКІВСЬКИЙ НАЦІОНАЛЬНИЙ МЕДИЧНИЙ УНІВЕРСИТЕТ”

ДІАГНОСТИКА І ЛІКУВАННЯ ХРОНІЧНИХ
НЕВІРУСНИХ ЗАХВОРЮВАНЬ ПЕЧІНКИ (Р24)

Схема утворення вільно-радикальних метаболітів тетрахлорметану за дії цитохрому Р-450 гепатоцитів

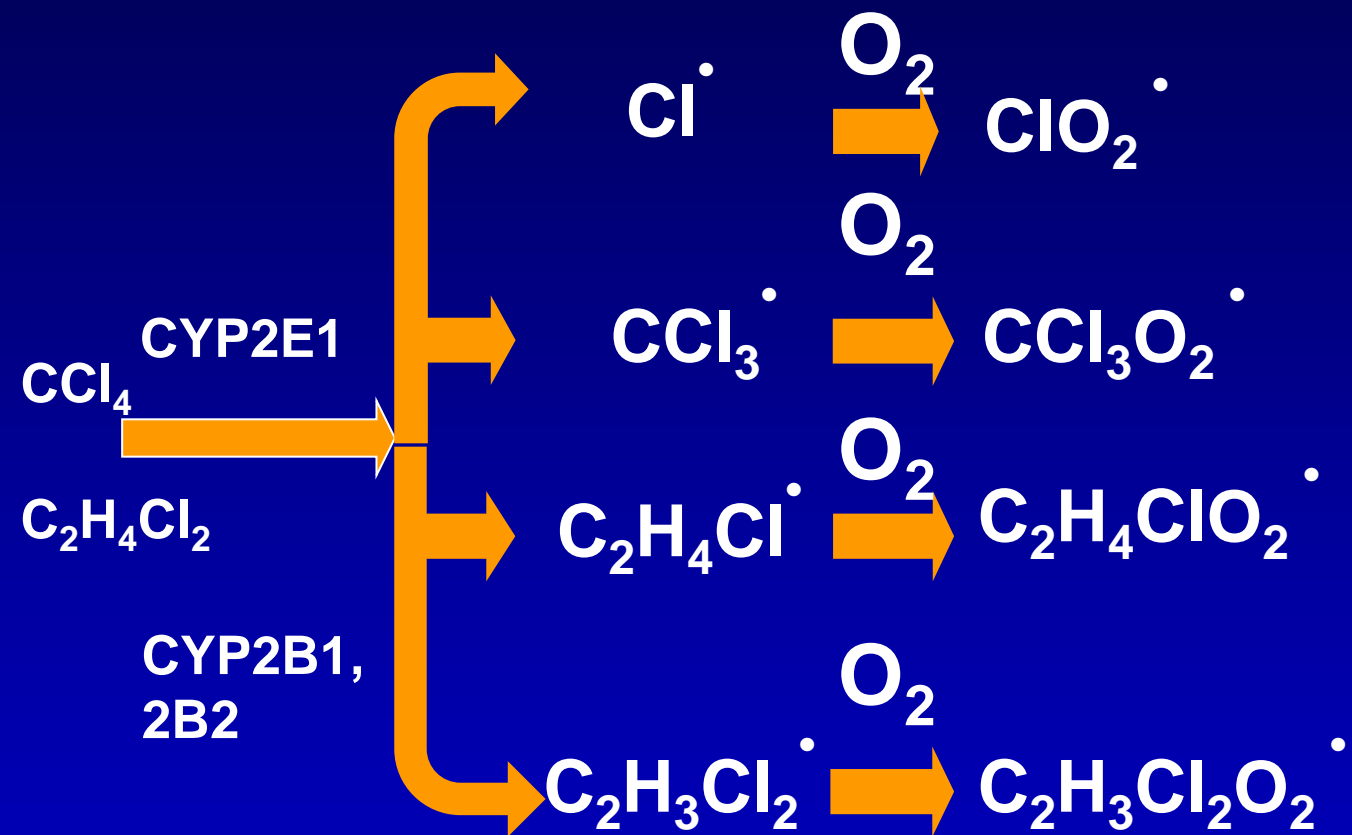
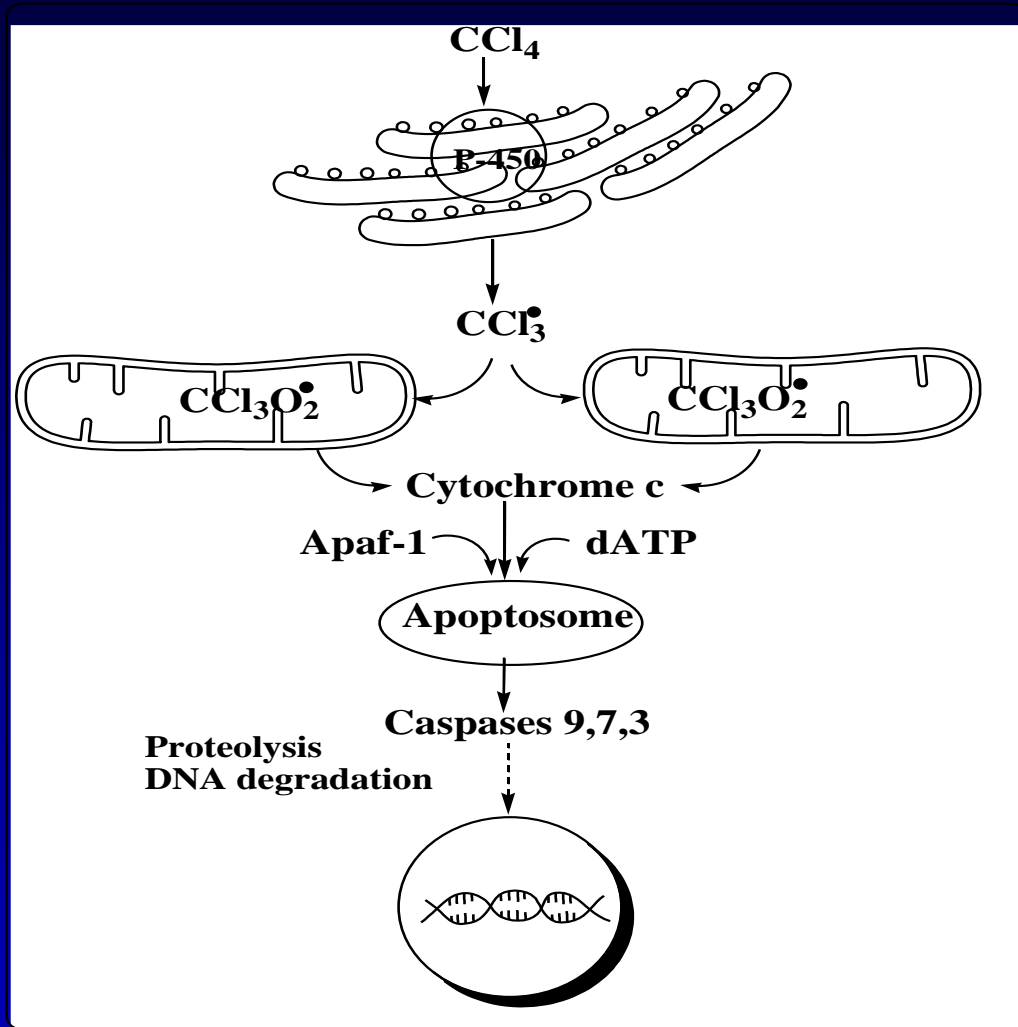

СХЕМА ГОМОЛІТИЧНОЇ ТРАНСФОРМАЦІЇ ТЕТРАХЛОРЕТАНУ ЗА УЧАСТІ ЦИТОХРОМУ Р-450

- утворення вільно-радикальних продуктів,
- пошкодження мітохондрій та ядерного генетичного апарату,
- включення програми апоптозу

Ефективність медикаментозних засобів у хворих на хронічні невірусні захворювання печінки

Протизапальна дія,
мембраностабілізуюча,
активація ФСГ клітин

УДХК

Тіотриазолін

↓ фіброзування, ↓ ВПХ
→ імунну с-му
→ цитокіни крові

Артишоку
екстракт

моторику жовчовивідних шляхів,
протизапальна дія

Глутаргін

↓ ПОЛ ↑ АОЗ
Дезінтоксикаційна,
імуномодулююча,
антиоксидантна дія

Білоксинтезуючої ф-ї

Антраль

Пентоксифілін

→ реологія
→ цитокіни крові

↓ ГЦН

Лактувіт

Альфа-ліпоєва
кислота

→ ліпідний профіль,
→ цитокіни крові,
→ протизапальна дія

Протизапальна дія,
мембраностабілізуюча,
печінковий кровотік

Хлоридно-
сульфатно-калієво-
магнієво-натрієвої
мінеральної води

Спіруліна

↓ ПОЛ ↑ АОЗ
→ імунну систему

↓ Фіброзування в печінці
↓ Прогресування патологічного процесу

ВПРОВАДЖЕННЯ РЕЗУЛЬТАТІВ РОБОТИ

в медико-профілактичних закладах Києва, Вінниці, Донецька, Івано-Франківської області, Львова, Полтави, Сімферополя, Сум, Тернополя, Ужгорода, Хмельницького, Чернівців

- підвищення якості діагностики та ефективності лікування хронічних невірусних захворювань печінки
- попередження ускладнень
- скорочення терміну непрацездатності і тривалості стаціонарного лікування на 2-3 дні
- зменшення інвалідизації та летальності

СОЦІАЛЬНИЙ ЕФЕКТ ВПРОВАДЖЕННЯ ЗАПРОПОНОВАНИХ СХЕМ ЛІКУВАННЯ

1. Пріоритетне застосування вітчизняних медикаментозних засобів
2. Позитивний фармакоекономічний ефект
3. Економічний ефект на одного хворого 364-546 грн.

• 728 наукових праць:

- ✓46 статей у закордонних журналах,
- ✓356 статей у фахових виданнях,
- ✓67 авторських свідоцтв на винахід і корисну модель,
- ✓9 монографій,
- ✓15 методичних рекомендацій,
- ✓5 інформаційних листів

- Результати роботи висвітлені: у 20 підручниках і посібниках.
- За темою роботи захищено: 29 дисертацій – 15 докторських, 14 кандидатських

ДВНЗ “ІВАНО-ФРАНКІВСЬКИЙ НАЦІОНАЛЬНИЙ МЕДИЧНИЙ УНІВЕРСИТЕТ”

ДІАГНОСТИКА І ЛІКУВАННЯ ХРОНІЧНИХ НЕВІРУСНИХ ЗАХВОРЮВАНЬ ПЕЧІНКИ (P24)